

Recenze archeologického muzejního výstavního projektu

autor: Jan Pazourek

Název a doba trvání výstavy

Poklady barbarů – Svět živých a mrtvých doby stěhování národů

1. 6. 2016 - 29. 1. 2017 (na informačním letáku je ovšem uvedeno pouze do 31. 12. 2016)

Autoři

Pořádající instituce Moravské zemské muzeum (Palác šlechtičen) ve spolupráci s Muzeem hlavního města Prahy

Autoři: PhDr. Jana Čižmářová (Moravské zemské muzeum)

Mgr. Jaroslav Jiřík, Ph.D. (Labrys, o.p.s.)

Mgr. Miroslava Šmolíková (Muzeum hlavního města Prahy)

Mgr. Jiří Vávra (Labrys, o.p.s.)

Grafické řešení: Jiří Sušanka

Téma (obsah) výstavy

Téma výstavy je sice obecně zaměřeno na nálezy z pohřebišť doby stěhování národů, nicméně podnětem pro vlastní výstavu byl výzkum největšího pohřebiště tohoto období u nás, a to Praha-Zličín. Celkově pak výstava popisuje pohřební zvyklosti doby stěhování národů, i když spíše z materiálního pohledu věci.

Námět je zajímavý, a to jak výběrem materiálu pro výstavu, tak i názvu výstavy, který přiláká mnoho zájemců. Stále platí, že archeologie hledá poklady, tedy z pohledu široké veřejnosti, a tak může výstava přilákat nejenom dospělé, ale i děti.

Charakter a výběr exponátů

Jedná se o zapůjčené exponáty ze sbírky Muzea hlavního města Prahy ve zmenšeném rozsahu, než byla původní výstava v Praze. Vystavené kusy patří většinou mezi unikáty, částečně se zde tedy projevuje starožitnický způsob vystavování. Exponáty jsou ale na druhou stranu vhodně vybrány, svým způsobem se totiž jedná o unikátní období, co se týče hrobové výbavy. Na výstavě mohl být ovšem uveden „chudý“ hrob z té doby pro porovnání, aby si návštěvník utvořil představu o tom, že se vážně jedná o poklady, a že takto bohaté hroby se nenachází denně. Rozmístění a množství exponátů je však odpovídající velikosti výstavních prostorů

Prostor, kde je výstava instalována

Výstava je instalována ve 4 místnostech s celkovou plochou cca 100 m². Prostor působí poněkud stísněně, a to i přesto, že samotné prostorové řešení vitrín je velmi dobře zakomponováno do možností výstavních místností. Poněkud zbytečná byla architektonická záležitost, která měla zřejmě evokovat římskou stavbu (pravděpodobně atrium římského domu). To je ovšem zavádějící, neboť na zkoumaném území se nikdy tento typ staveb nevyskytoval. Dobře zpracovaná byla barva stěn výstavních prostor. Jednalo se o tmavě červenou barvu, která bývá často spojována právě s Římany (i když, zase, výstava nepojednává o Římanech, ale o barbarech).

Prostor je vhodný i pro vozíčkáře, nicméně výstava není průchozí, takže se návštěvníci musí vrátit, kudy přišli a při větším počtu návštěvníků pak může být manipulace s vozíčkem náročnější.

Zvláštním architektonickým prvkem pak byla zrcadlová stěna, která sice zřejmě měla opticky rozšířit prostor, ale působila více rušivě, než pozitivně. Celkově mohl být zvolen lepší prostor pro tento typ výstavy.

Jak je téma výstavy zpracováno

Výstava má spíše naučný a reprezentativní ráz a postrádá „dějovou“ linku, která by umožnila vysvětlení, proč jsou exponáty vystaveny v tomto pořadí. Ve výsledku tak vidíme úvodní místnost, která má uvést do doby, vy které se návštěvník pohybuje, což mohlo být technicky lépe provedeno, pokud totiž návštěvník nepročte veškerý text, nedozví se moc o dané době. Projekce mapy Evropy během stěhování národů byla poněkud zbytečná, to stejné by mohlo být vyobrazeno jenom jako statický obraz na zdi. Projekce mohlo být využito spíše v poslední místnosti u modelu Žuráně, nebo u hrobů, kde mohl být rekonstruován pohřební ritus, o kterém se návštěvník moc nedozví, pokud nepročte všechny informační panely. Esteticky byla výstava dobře zpracována a jako celek působila jednotně. Po technické stránce je výstava také více méně dobře zpracována. Světla cílí na vystavené exponáty, a tím poutají pozornost návštěvníka, pro menší exponáty bylo využito posuvných lup, které umožňují návštěvníkovi podrobně si prohlédnout detaily výzdoby šperků a zbraní. Audio-vizuální stránka mohla být ovšem lépe řešena, výstava byla bez ozvučení, což není přímo potřeba, nicméně vhodně zvolená hudba na pozadí mohla umocnit zážitek z výstavy. Členění výstavy je sice logické, ale v duchu starožitnickém, takže hroby jsou prezentovány v jedné místnosti, sklo je v separátní místnosti a poslední místnost byla vesměs „co dům dal“.

Jednotlivé prvky výstavy – klady a zápory

Osvětlení zcela vyhovuje. Exponáty jsou nasvícené tak, aby vynikly i jemné detaily. Místnosti mají úměrnou intenzitu osvětlení a návštěvník není rušen přítmím nebo naopak přehnanou svítivostí. Pouze žárovky umístěné na stropě se místy odráží ve vitrínách, což znemožňuje kvalitnější fotodokumentaci bez odlesků.

Úroveň instalace exponátů:

Exponáty byly instalovány přehledně, jak již bylo zmíněno, pro detailnější pohled bylo využito i posuvných lup. Z důvodu menších výstavních prostor, než byla původní výstava v Praze, je samozřejmé, že došlo k určité ztrátě prezentačního prostoru. To ovšem neubralo na zajímavosti výstavy a ve výsledku byla koncentrovanější, co se týče nálezů, které patří mezi unikátní. Právě tyto unikáty jsou zajímavé, jak pro širokou veřejnost, tak i pro odborníky.

Texty, písmo:

Text na vitrínách je napsán dostatečně velkými písmeny, je srozumitelný a krátký, za to ale obsahuje základní informace. Na stěnách jsou postery, které ovšem obsahují přehřel informací, které mnoho návštěvníků nebude číst.

Pohodlí návštěvníků:

Návštěvníci mají možnost odložit si kabáty, popřípadě batohy do skříněk v šatně. Doba prohlídky je maximálně půl hodiny i při důkladnějším čtení všech informací, možná proto zde není možnost se někde posadit.

Úroveň zabezpečení sbírek před poškozením, krádeží:

Nálezy jsou dostatečně zabezpečeny. Nicméně ve výstavních místnostech chybí bezpečnostní kamery.

Personál muzea a jeho vystupování a chování k návštěvníkům

Chování personálu je zcela neutrální. Nelze hodnotit ani kladně ani záporně. Dozvíte se základní informace o ceně, šatně, dostanete letáček a tím veškerý kontakt končí. Během prohlídky se v místnostech nevyskytoval nikdo z personálu, pouze údržbář, který byl poněkud

hlučný a neustále procházel místnostmi za zdi. Myslím, že technické správy mohou počkat po skončení otevírací doby.

Doprovodné programy připravené muzeem k výstavě:

Pro děti je připravena hra ve formě kamenů s runovými znaky. Výběr run je trochu zavádějící, jelikož užívání run se datuje do pozdějšího období a už vůbec se neužívaly na našem prostředí. Na výstavě byly opakovaně prováděny komentované prohlídky a výtvarná dílna pro rodiny, pojmenovaná Na návštěvě u barbarů. Plánován je též cyklus přednášek na období říjen-listopad

Úroveň propagace a prezentace výstavy

Propagace výstavy je poměrně slabá. Většina kolegů, i já osobně, jsme se o výstavě dověděli z úst zasvěcených lidí. Od června jsem nezaregistrovala pořádný plakát nebo reklamu, kromě jediného přímo na budově muzea. Na druhou stranu kladně hodnotím prospekty, které mají zajímavý, dvojjazyčný text, nechybí ani výběr fotografií nejpoutavějších exponátů. Zbytek informací se pak lze dozvědět přímo na webu muzea. K výstavě rovněž patří katalog, který však není stále k dostání, což hodnotím záporně.

Fyzická dostupnost výstavy (muzea)

Dostupnost je velmi dobrá, prostory se nacházejí přímo na náměstí Svobody. Orientace v muzeu je jednoduchá, po vstupu do hlavní haly jsou návštěvníci nasměrováni přímo k výstavě. Prostory jsou vhodné i pro handicapované osoby.

Vstupné

Poplatky za vstup jsou naprosto odpovídající rozsahu a obsahu výstavy. Plné vstupné je 80,- Kč, zvýhodněné 40,- Kč a rodinné 200,- Kč.

Celkové hodnocení, závěr

Výstava byla v rámci daných možností velmi dobře zpracována, a to i z hlediska doprovodných akcí. Také program pro děti byl vhodně implementován, takže nijak významně nezasahoval do celkového vzhledu výstavy. Samotné exponáty byly dobře nainstalovány a přiměřeně zabezpečeny. Výstava působila uceleným dojmem, a pokud bylo cílem představit unikátní nálezy z výzkumu v Praze-Zličíně, spolu s ostatními nálezy z hrobů doby stěhování národů, byl tento cíl splněn, neboť nikde jinde už tyto nálezy nebude možné vidět pospolu.